

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. XCVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

fit. Hic consentiamus, mala facinora conscientiam flagellari, & plurimum illi tormentorum esse, eò quòd perpetua illam sollicitudo vrget ac verberat, quòd sponsoribus securitatis suæ non potest credere. Hoc enim ipsum ¹² argumentum Epicuri est, naturam nos à scelere abhorrire, quòd nulli non etiam inter tuta timor est. Multos fortuna liberat pœnâ, metu neminem. quare? quia infixâ nobis eius rei auersatio est, quam natura damnauit. Ideò numquam fides latendi fit etiam latentibus: quia coarguit illos conscientia, & ipsos sibi ostendit. Proprium autem est nocentium, trepidare. Malè de nobis actum erat, quòd multa scelera legem & iudicem effugiunt, & scripta supplicia: nisi illa naturalia & graua de presentibus soluerent, & ¹³ in locum patientiæ timor cederet.

EPIST. XC VIII.

SOLIS internis Bonis fidendum: alia venire, abire. Hoc meditandum, & omnia vt fugacia adspicienda, atque habenda. Preparandus itaque animus ad amissionem talium, & ad tolerandum obsirmandus. Quidni? alij tulerunt. Sequere exempla, imò ipse esto exemplum. Planè inter bonas vtilisque Epistola. ^B

NVM QVAM credideris felicem quemquam, ex felicitate suspensum. fragilibus innititur, qui aduentio latus est: exhibit gaudium, quod intrauit. At illud ex se ortum, fidele, firmumque est, & crescit, & ad extremum vsque profequitur: cetera quorum admiratio est vulgo, in diem bona sunt. Quid ergo? non vsui ac voluptati esse possunt? Quis negat? sed ita, si illa ex nobis pendent, non ex illis nos. Omnia quæ fortunam intuentur, ita fructifera ac iucunda fiunt, si quis habens illa, se quoque habet, nec in rerum suarum potestate est. Errant enim, mi Lucili, qui aut boni aliquid nobis, aut mali iudicant tribuere fortunam: materiam dat bonorum ac malorum, & initia rerum apud nos in malum bonumve exiturarum. Valentior enim omni fortunam animus est: in vtramque partem ipse res suas ducit, beatamque ac miseram vitam sibi causam est. Malus omnia in malum vertit, etiam quæ specie optimi venerant: rectus atque integer, corrigit praua fortunæ, & dura atque aspera ferendi scientiam mollit: idemque & secunda gratè excipit modesteque, & aduersa constanter atque fortiter. Qui licet prudens sit, licet exacto faciat cuncta iudicio, licet nihil supra vires suas tentet: non contingit illi bonum integrum illud, & extra minas fortunæ positum, nisi certus aduersus incerta est. Siue alios obseruare volueris (liberius enim inter aliena iudicium est) siue te ipsum fauore seposito, & senties hoc, & confiteberis, nil ex his optabilibus & caris vtile esse, nisi te contra leuitatem casus, rerumque casum sequentium, instruxeris: nisi illud frequenter & sine querelâ, inter singula damna dixeris: *Diis aliter visum est*. Imò mehercule, vt carmen fortius ac iustius petam, quo animum tuum magis fulcias, hoc dicito, quoties aliquid aliter quam cogitabas euenerit: *Diis melius*. Sic composito nihil accidet. sic autem componetur, si, quid humanarum rerum varietas possit, cogitauerit, antequam senserit. Si & liberos, & coniugem, atque patrimonium sic habuerit, tamquam non vtiq; semper habiturus: & tamquam non futurus ob hoc miserior, si habere desierit. Calamitosus est animus futuri anxius, & ante miseras miser, qui sollicitus est, vt ea quibus delectatur, ad extremum vsque permaneant. Nullo enim tempore conquiescet; & expectatione futuri, presentia, quibus frui poterat, amittet. In æquo est autem amissio rei, & timor amittendæ. Nec ideo præcipio tibi negligentiam. Quin verò metuenda declina; & quidquid consilio prospici potest, prospice: quodcumque læsurum est, multo antè quam accidar, spe-

possit, id esse Naturam, alienumque à Sapiente non modò iniuriam cuiquam facere, verum etiam nocere.

12. ARGUMENTVM EPICURI EST.] *Nen est,*

quia ipsum hoc negat, vt dixi. Legam, Epicure, est, vt compellet eum, & refutet.

13. IN LOCVM PATIENTIÆ.] *Vt ipsa supplicia patientur & subirent. Deterius est, quod alij, pœnitentiæ.*

EPIST.

A specularē & aduerte. In hoc ipsum tibi plurimum conferet fiducia, & ad tolerandum omnino obstinata mens. Potest fortunam cauere, qui potest ferre: certè in tranquillo non tumultuatur. Nil est nec miserius nec stultius, quàm pratimere. quæ ista dementia est, malum suum antecedere? Denique, vt breuiter includam quod sentio, & istos fatagos, ac sibi molestos describam tibi, tam imperantes in ipsis miseriis sunt, quàm ante illas. Plus dolet quàm necesse est, qui ante dolet quàm necesse sit. Eadem enim infirmitate dolorem non æstimat, quàm non expectat. Eadem imperantiã fingit sibi perpetuam felicitatem, fingit sibi crescere debere quæcumq; contigerunt, non tantum durare: & oblitus huius petauri, quo humana iactantur, sibi vni fortuitorum constantiam spondet. Egregiè itaque videtur mihi Metrodorus dixisse in eã epistolâ, quã sororem, amisso optimæ indolis filio, alloquitur: *Mortale est omne mortalium bonum.* de his loquitur bonis, ad quæ concurritur. Nam illud verum bonum non moritur: certum est sempiternumque, sapientia & virtus: hoc vnum contingit immortale mortalibus. Ceterum tam improbi sunt, tamque obliti quò eant, quò illos singuli dies trahant, vt mirentur aliquid se amittere, amissuri vno die omnia. Quidquid est, cui dominus inscriberis, apud te est, tuum non est: nihil firmum infirmo, nihil fragili æternum & inuictum est. Tam necesse est perire quàm perdere: & hoc ipsum, si intelligimus, solatium est, æquo animo perdere, quod periturum est. Quid ergo aduersus has amissiones auxiliij inuenimus? Hoc, vt memoriã teneamus amissa, nec cum ipsis fructum excidere patiamur, quem ex illis percepimus. Habere, eripitur: habuisse, numquam. Peringratus est, qui cum amiserit, pro accepto nihil debet. Rem nobis eripit casus, vsus fructumque apud nos relinquit: quem nos iniquitate desiderij perdimus. Dic tibi, Ex istis quæ terribilia videntur, nihil est inuictum. Singula vicere iam multi: ignem Mucius, crucem Regulus, venenum Socrates, exsilium Rutilius, mortem ferro adactam Cato: & nos vincamus aliquid. Rursus ista, quæ vt speciosa & felicia trahunt vulgum, à multis & sepe contempta sunt. Fabricius diuitias imperator reiecit, censor notauit: *Tubero paupertatem & se dignam & Capitolio iudicauit, cum fictilibus in publicâ cenâ vsus, ostendit debere his hominem esse contentum, quibus dii etiamnum vterentur.* *Honores repulit pater Sextius, qui ita natus vt remp. deberet capeßere, latum clauum diuo Iulio dante, non recepit.* Intelligebat enim, quod dari posset, & eripi posse. Nos quoque aliquid ipsi faciamus animosè: simus inter exempla. Quare deficimus? quare desperamus? quidquid fieri potuit, potest. Nos modò purgemus animum, sequamurque naturam, à quâ aberranti cupiendum timendumque est, & fortuitis seruiendum. Licet reuerti in viam, licet in integram restitui. Restituamur, vt possimus dolores, quocumque modo corpus inuasent, perferre, & fortunæ dicere: *Cum viro tibi negotium est, quare quem vincas.* *His sermonibus, & his similibus, lenitur illa vis vlcis: quam opto mehercules mitigari, & aut sanari, aut stare, & cum ipso senescere. Sed securus de ipso sum. de nostro damno agitur, quibus senex egregius eripitur. Nam ipse vitæ plenus est, cui adici nihil desiderat suã causã, sed eorum quibus utilis est. Liberaliter facit, quod viuut. Alius iam hos cruciatus finisset: hic tam turpe putat mortem fugere, quàm ad mortem confugere.*

Quid

EPIST. XCVIII. 1. OBLITVS HVIVS PETAVRI.] *Ad ludi genus respicit, tunc frequentis. Rota suspendebatur, per quam motam corpora traieciabant saltu: atque y Petauri ste dicebantur, ipsa illa Petaurum. Videntur & in Petauro suspensi fuisse, & in eo elati, deiecti: quò noster maximè spectat. Manilius lib. v.*

Ad numeros etiam ille ciet cognata per artem Corpora, quæ valido saluunt excussa petauro, Alternosq; cient motus: elatus & ille Nunc iacet, atque huius casu suspenditur ille. *Vide ibi doctissimum Scaligerum. Et sanè artificis cuiusdam oscillationis hoc genus fuisse videtur. Petauri autem, vel peccati, libri hic scribunt: pro quo vulgò editur, fati.*

2. MORTALE EST OMNE.] *Muretus notat ex Euripide sumptum: Θνητῶν δὲ θνητὸς ὄλεος: Mortalium mortalis est felicitas.*

3. TUBERO PAUVERTATEM.] *Suprà, epist. xcv.*

4. HONORES REPVLT PATER SEXTIVS.] *Vide epist. lix.*

5. LATVM CLAVVM.] *Insigne Senatorium, pe-ctore demissum.*

6. HIS SERMONIBVS ET HIS SIMILIBVS.] *Non dubiè hic hiatus, & fuit aliquid de sene, qui lu-gebat, & solatij egebat. An non est ipse Marullus, de quo epistolâ sequenti? Fortasse. & credam vel integram hic epistolam perisse.*

7. IN OPE-

Quid ergo? non si suadebit res, exhibet? Quid ni exeat? si nemo iam eo vi poterit? si nihil aliud, quam dolori operam dabit? Hoc est, mi Lucili, philosophiam⁷ in opere discere, & ad verum exerceri: videre quid homo prudens animi habeat contra mortem, contra dolorem: cum illa accedat, hic premat. Quid faciendum sit, à faciente discendum est. Adhuc argumentis actum est, an possit aliquis dolori resistere, an mors magnos quoque animos admota submittere: quid opus est verbis? in rem præsentem eamus: nec mors illum contra dolorem facit fortiorem, nec dolor contra mortem. Contra vtrumque sibi fidit: nec spe mortis patienter dolet, nec tædio doloris libenter moritur. hunc fert, illam exspectat.

EPIST. XCIX.

CONSOLATORIA in morte filij, sapiens, ita me Deus, & diserta.

EPISTOLAM, quam scripsi Marullo, cum filium paruulum amisisset, & diceretur molliter ferre, misi tibi. In quâ non sum morem solitum secutus, nec putavi leniter illum debere tractari, cum obiurgatione esset quàm consolatione dignior. Afflicto enim, & magnum vulnus malè ferenti, paullisper cedendum est: exfatiet se, aut certè primum impetum effundat. Hi qui sibi lugere sumperunt, protinus castigentur, & discant quasdam etiam lacrymarum ineptias esse. ¹ Solatia exspectas? conuicia accipe. tam molliter tu fers mortem filij? quid faceres, si amicum perdidisses? Decessit filius incertæ spei, paruulus: pusillum temporis periit. Causas doloris conquirimus, & de fortunâ etiam iniquè queri volumus: quasi non sit iustas querendi causas præbitura. At mehercule satis mihi iam videbaris animi habere, etiam aduersus solida mala, nedum ad istas vmbas malorum, quibus ingemiscunt homines moris causâ. Quod damnorum omnium maximum est, si amicum perdidisses, danda opera erat, vt magis gauderes quòd habueras, quàm mæteres quòd amiseras. Sed plerique non computant, quanta perceperint, quantùmve gauisi sint. Hoc habet inter reliqua mala dolor, quòd non superuacuum tantùm, sed ingratus est. Ergo quod habuisti talem amicum, periit operâ? tot annis, tantâ coniunctione vite, tam familiari studiorum societate, nihil actum est? Cum amico ² effers amicitiam: & quid doles amisisse, si habuisse non prodest? Mihi crede, magna pars ex illis quos amauius, licet ipsos casus abstulerit, apud nos manet. Nostrium est quod præterit tempus: nec quidquam est loco tutiore, quàm quod fuit. Ingrati aduersus percepta, spe futuri, sumus: quasi non quod futurum est, si modò successerit nobis, citò in præterita transiturum sit. Anguste fructus rerum determinat, qui tantùm præsentibus lætus est. & futura & præterita delectant: hæc exspectatione, illa memoriâ. sed alterum pendet, & non fieri potest; alterum non potest non fuisse. Quis ergo furor est, certissimo excidere? Acquiescamus his quæ iam hausimus: si modò non perforato animo hauriebamus, & transmittente quidquid accèperat. Innumerabilia sunt exempla eorum, qui liberos iuuenes sine lacrymis extulerint: qui in senatum, aut in aliquod publicum officium à rogo redierint, & statim aliud egerint: nec immeritò. Nam primum, superuacuum est dolere, si nihil dolendo proficias: deinde iniquum est queri de eo, quod vni accidit, & omnibus restat. Deinde, desiderij stulta conuestio est, vbi minimum interest inter amissum, & desiderantem. Eo itaque æquiore animo esse debemus, quòd quos amissimus, sequimur. Respice celeritatem rapidissimi temporis: cogita breuitatem huius spatij, per quod citatissimi currimus: obserua hunc comitatum generis humani, eodem tendentis, minimis interuallis distinctum, etiam vbi maxima videntur: quem

7. IN OPERE DISCERE.] In re & factò discere, & experiri lecta vel audita. Quidam tamen libri, in opus ducere: item bene.

EPIST. XCIX. 1. SOLATIA EXSPECTAS.]

Hic ego incipere ipsam Epistolam ad Marullum (vel vt alij libri, Marillum) opinor, & totam deinceps ad finem poni.

2. EFFERS AMICITIAM.] Tamquàm vnâ mortuâ.

3. IN ARE-